

Omläggningsprocessen till eko

Micaela Ström

Pargas 21.2.2017

Ekorådgivare, Nylands Svenska Lantbrukssällskap

Projektkoordinator, EkoNu!

”OMLÄGGNINGSGUIDEN”

Steg 1: Fundera

– Lönsamhet, naturliga förutsättningar => För vem lämpar sig ekoproduktion?, marknad, tidsåtgång, ogräsproblematik

Steg 2: Planera

– Det finns hjälp – Råd2020/Ekomentorskap, sök kunskap, kolla efterfrågan

Steg 3: Stöd, ekokontrollen

– Ekogrundkurs, läs igenom anvisningar för ekoproduktion (EVIRA), ekoplan, ekoförbindelsevillkoren, anmälan till ekokontrollen (senast 30.4.), ansök om ekoförbindelse

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

- a) **Ekologisk produktion är ofta mer lönsam än konventionell, även om avkastningen i regel är lägre. Mer betalt för varorna, färre insatsvaror och ekostöd ger bättre ekonomi.**
- b) Det viktigaste att fundera över är vilka naturliga förutsättningar du har. Har du djur, odlar stor del av ditt foder och har gott om bete är det sällan svårt att ställa om till ekologiskt. Har du ont om egen foderareal eller inga djur alls är det troligen en större utmaning, varpå det blir än viktigare att söka nya lösningar – till exempel genom samverkan med andra ekobönder.
- c) Undersök ekomarknaden, vilka produkter är efterfrågade och till vilket pris

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

”Ekologisk produktion är lönsammare”



- Ur Naturresursinstitutets (Luke) lönsamhetsbokföring framkommer att ekoproduktionen är ekonomiskt mer lönsam än konventionell lantbruksproduktion. Ända sedan 2008 har de finländska ekologårdarnas lönsamhet varit bättre än de konventionella gårdarnas. Skillnaderna i lönsamhet håller också på att öka.
- Lönsamheten i konventionell produktion sjunker samtidigt som det hela tiden lönar sig bättre med ekologisk produktion. De nyaste siffrorna är från 2015, då lönsamhetsfaktorn för ekoodling och -trädgårdsproduktion var 0,64 och för den konventionella sidan 0,30. Mest lönsam var den ekologiska mjölkproduktionen.
- Arto Latukka, forskningschef på Luke, menar att den bättre lönsamheten för eko kan bero på många faktorer; större gårdar än de som odlar konventionellt, bättre marknadspris och högre jordbruksstöd samt märkbart mindre materialkostnader än på den konventionella sidan.

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

- a) Ekologisk produktion är ofta mer lönsam än konventionell, även om avkastningen i regel är lägre. Mer betalt för varorna, färre insatsvaror och ekostöd ger bättre ekonomi.
- b) **Det viktigaste att fundera över är vilka naturliga förutsättningar du har. Har du djur, odlar stor del av ditt foder och har gott om bete är det sällan svårt att ställa om till ekologiskt. Har du ont om egen foderareal eller inga djur alls är det troligen en större utmaning, varpå det blir än viktigare att söka nya lösningar – till exempel genom samverkan med andra ekobönder.**
- c) Undersök ekomarknaden, vilka produkter är efterfrågade och till vilket pris

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

För vem lämpar sig ekoproduktion?

- Ekoproduktion kräver yrkesskicklighet och förutsätter också satsningar på många grundförbättringar och produktionsredskap. Gårdar med husdjursproduktion har ett mindre behov av att ändra odlingsväxter eller växtföljder.
- På en spannmålsgård sker övergången till ekoproduktion lättast om man kan utnyttja gröngödslingsvallen t.ex. som foder på en kreatursgård i grannskapet.
- Behovet av gröngödsling på en spannmålsgård är ungefär en tredjedel av hela odlingsarealen och vid övergången t.o.m. halva arealen

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

För vem lämpar sig ekoproduktion?

- Viktig förutsättning för att lyckas med odlingen att man har en tillräckligt lång växtföljd för att kunna reglera mängden skadegörare, sjukdomar och ogräs.
- Man börjar alltid omläggningen till eko odling genom att odla sådana växter som förbättrar markens struktur och ökar humushalten, såsom vall och grüngödslingsväxter. Grundförutsättningen för en lyckad ekoproduktion är en växtföljd som förbättrar eller bibehåller markens växtkraft.
- Ordentlig dränering och kalkning är de första åtgärder man bör vidta vid övergång till ekoproduktion. Marken vår största resurs! (Vad gör en planetskötare?)

Växtföljd hjälper vid ogräsbekämpning och gödsling

Växtföljd är nödvändig vid ekologisk odling.

Exempel på växtföljd:



Utöver kvävebindningen förbättrar klövervallen markstrukturen och frigör näringsämnen från marken. Baljväxter som bondböna och ärt gör växtföljden mångsidigare och bidrar med kväve till växtföljden.

I ekologisk produktion är valet av arter viktigt: t.ex. i klövervallen effektiveras ogräsbekämpningen genom att man sätter till snabbväxande och skuggande vitklöver och rörsvingel i blandningen. Även hos spannmål är förmågan att konkurrera mot ogräs en viktig egenskap. Ogrästrycket minskar också när man använder växter som skördas vid olika tider, t.ex. höst- och vårspannmål.

Ett blandat växtbestånd av baljväxter och spannmål förbättrar odlingssäkerheten och är till hjälp vid ogräsbekämpningen.

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

- a) Ekologisk produktion är ofta mer lönsam än konventionell, även om avkastningen i regel är lägre. Mer betalt för varorna, färre insatsvaror och ekostöd ger bättre ekonomi.
- b) Det viktigaste att fundera över är vilka naturliga förutsättningar du har. Har du djur, odlar stor del av ditt foder och har gott om bete är det sällan svårt att ställa om till ekologiskt. Har du ont om egen foderareal eller inga djur alls är det troligen en större utmaning, varpå det blir än viktigare att söka nya lösningar – till exempel genom samverkan med andra ekobönder.
- c) **Undersök ekomarknaden, vilka produkter är efterfrågade och till vilket pris!?**

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

”Försäljningen av ekologiska produkter steg med 14% 2016”

PRO LUOMU

- Enligt föreningen Pro Luomu uppgick försäljningen av ekoprodukter i detaljhandeln till totalt 273 miljoner euro, vilket i marknadsandelar innebär två procent. Försäljningen av ekologiska produkter steg således med 14 procent jämfört med året innan.
- Pro Luomu menar att ökningen i försäljningen betyder att ekologisk mat nu har blivit en del av vardagen!
- Kraftigast ökade försäljningen av ekologisk barnmat och kaffe. De populäraste ekovarorna är fortsättningsvis frukter och grönsaker (utgör en femtedel av den totala försäljningen). De enskilt mest sålda ekoprodukterna förra året var mjölk, ägg och banan.

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

d) Innebär det mer jobb?

- Inte nödvändigtvis.
- Många fortsätter med samma produktion, fast med nya metoder. Du slipper vissa arbetsmoment, som t.ex. att hantera kemiska bekämpningsmedel. Du kan behöva ändra i djurstallar, öka betesarealen och köpa eller hyra redskap. Visst är ogräset en faktor, men det finns många bra strategier att ta till. Att lära sig nya metoder, eller uråldriga för den delen, upplevs ofta som en bonus.

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 1: Fundera

e) Så här klarar du ogräsproblemen:

- Ogräshanteringen förutsätter en fungerande växtföljd, noggranna förberedelser av skiftena och kontrollåtgärder vid rätt tidpunkt. Åtgärderna är trädning, fördröjd sådd, flamning, harvning, ogräsrensning och myllning osv.
- Filosofi: Lev med ogräsen inte emot dem. Det kommer alltid att finnas lite ogräs! Men skillnad på en ogrässituation som är under kontroll och en som inte är det...
- Ändra inställning på våren, tålamod! Fördröjd sådd, sådd i varm jord => odlingsväxten kommer igång snabbt och har bra konkurrensfördel mot ogräs, skadeinsekter osv...

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 2: Planera

- Det finns hjälp att fås! => Smartast är att börja med att kontakta en rådgivare. Rådgivaren kan hjälpa till med hur omläggning praktiskt går till just på din gård; regelverk, ogrässtrategier och ekonomi. => **Råd2020, Ekomentorskap...**
- Sök kunskap: Bekanta dig med litteratur och tidskrifter kring ämnet => www.ekonu.fi: **Bli Ekoproducent**
- Diskutera med andra odlare som redan är ekoodlare => gör gårdsbesök till ekoodlare med produktionsstrategier som är lämpliga för dig, delta i studieresor, infotillfällen, odlarträffar osv.

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 2: Planera

- Innan du ställer om bör du försäkra dig om att tilltänkta köpare är intresserade av dina produkter. Efterfrågan på ekologiskt är ofta större än tillgången, vilket underlättar en bra utgångspunkt vid prispförhandlingar.

Hur minskar man riskerna?

- Det gäller att tidigt inleda samarbete med en bra rådgivare, samt att aktivt söka och bygga goda relationer med köpare.

Det behövs mer EKOPRODUKTER

Det behövs mer av många ekoprodukter. Just nu är det brist på t.ex. ekohavre, ekopotatis, ekokött och många ekogrönsaker.

Det lönar sig att fundera på försäljningskanalerna för den egna produkten i planeringsskedet. Ska du sälja till industrin, handeln, restauranger eller direkt till konsumenterna?

Riktas du dig till närmarknaden eller till ett större marknadsområde?

Det är skäl att kontakta kunderna redan innan produktionen inleds för att ta reda på deras förväntningar. Marknadstänk är förutsättningen för en fungerande affärsverksamhet.

Nätverka med andra ekoodlare och ta väl hand om dina kunder - i samarbete med andra blir saker mycket lättare.

OMLÄGGNINGSGUIDEN Steg 2: Planera

Det är svårt att klara sig helt själv i ekoproduktionen, goda samarbetspartner och kunder är en förutsättning för en lönsam verksamhet.

*Paavo Pulkkinen,
Lietlahti gård*



OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 3: Stöd, ekokontrollen

- För att få ekostöd och kunna sälja dina produkter till merpris krävs certifiering. Det innebär i regel kontrollbesök en eller två gånger per år. Det kommer att ta ett till två år tills du kan sälja dina produkter, men ekostödet får du från början.
- Gå på ekogrundkurs => förutsättning för ekoförbindelse (5 dagar för växtodlingsgård, + 2 dagar djurgård)

=> Ekogrundkurser våren 2017:

Ekogrundkurser våren 2017

ÖSTERBOTTEN:

Datum för **ekogrundkursen** är 7-8.3, 15-16.3 och 21.3. kl. 9.00-15.30. Kursen hålls vid YA! i Gamla Vasa, auditoriet i A-huset. Anmälningen görs senast 3.3.2017 på www.eduya.fi. Mer info fås av Roger Frants tfn. 044-750 3255 eller Ulrika Wikman tfn. 050-5852 305.

Ekohusdjurskursen arrangeras 28-29.3. också den på YA! i Gamla Vasa men i B-husets klassrum 122. Info av Roger Frants, tfn 044-750 32 55 och anmälan via www.eduya.fi.

NYLAND:

Datum för **ekogrundkursen** är to-fre 9-10.3 och 23-24.3. samt en exkursionsdag i april. Kursen arrangeras av Nylands Svenska Lantbrukssällskap på Västankvarn Gård i Ingå. Anmälningar senast 3.3. till Micaela Ström, micaela.strom@nsl.fi. Mer info på hemsidan www.nsl.fi

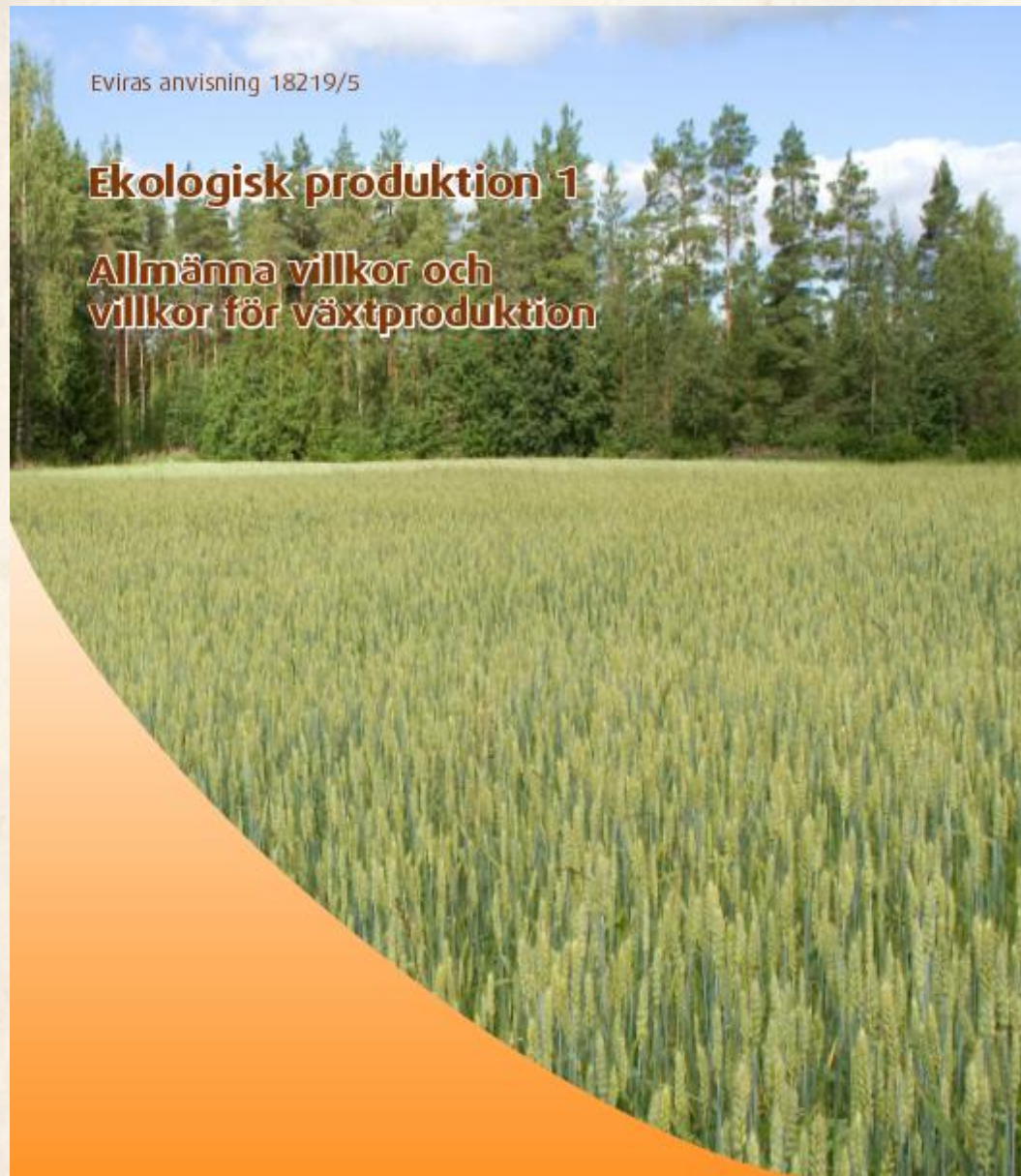
OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 3: Stöd, ekokontrollen

- **Läs igenom anvisningar och villkor för ekoproduktion (EVIRA)**
- **Gör upp en ekoplan (och djurskötselplan):**
Ekoplan är en beskrivning av hela gårdens verksamhet, förhållanden på gården och de aktuella odlingsmetoderna. Ekoplanen innehåller bl.a. en riktgivande växtföljdsplan och plan över växtskyddet.
- **Bekanta dig med ekoförbindelsevillkoren (Mavi) – ansök om ekoförbindelse vid huvudstödansökan, kom ihåg anmälan till ekokontrollen (senast 30.4.)**

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 3: Stöd, ekokontrollen



Livsmedelssäkerhetsverket Evira



Livsmedelssäkerhetsverket Evira



<https://www.evira.fi/sv/gemensamma/ekologisk-produktion/blanketter-och-anvisningar/>

OMLÄGGNINGSGUIDEN

Steg 3: Stöd, ekokontrollen

- Läs igenom anvisningar och villkor för ekoproduktion (EVIRA)
- **Gör upp en ekoplan (och djurskötselplan):**
Ekoplan är en beskrivning av hela gårdens verksamhet, förhållanden på gården och de aktuella odlingsmetoderna. Ekoplanen innehåller bl.a. en riktgivande växtföljdsplan och plan över växtskyddet.
- Bekanta dig med ekoförbindelsevillkoren (Mavi) – ansök om ekoförbindelse vid huvudstödansökan, kom ihåg anmälan till ekokontrollen (senast 30.4.)

Hur inleder jag ekologisk odling?

1

Gå en grundkurs i ekologisk odling.



2

Gör upp en övergångsplan för din gård t.ex. med en gårdsrådgivare i Råd 2020.



3

Anslut dig till kontrollsystemet för ekologisk produktion. Anslutningsdagen är den dag då ansökan inkommit till NTM-centralen

5

Gårdsbruksenheten ansluts till kontrollsystemet. Övergångsperioden börjar när man anslutits till kontrollsystemet, ifall den första produktionsgranskningen är godkänd. Efter övergångsperioden får du sälja dina produkter som ekologiska.



4

En inledande kontroll görs på gårdsbruksenheten. Där ingår en första produktionsgranskning.



Kom ihåg att ansöka om ekoförbindelse, via vilket ekostöd betalas ut. Ansökan skickas till NTM-centralen.

TACK!



Och smygreklam...



EkoNu!
För ekobranschen i Svenskfinland

Varmt välkomna på

Ekotankesmedja 2017

Fredag 7 april 2017

EkoNu!
För ekobranschen i Svenskfinland

*I vår ordnas den 8:onde ekotankesmedjan av projekt EkoNu! i samarbete med SLC.
Seminariet ordnas på Livia, Fiskeri- och miljöinstitutet, i Pargas. Vi besöker även Qvidja Gård under dagen.*



Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden



Närings-, trafik- och
miljöcentralen

SLC

